

OPONENTSKÝ POSUDEK NA B C . P R Á C I

Kristýna Syrová

Rozhňevané vody a jejich vztah s geasa v keltské mytologii

Vypracoval: Jan Kozák, 8. 6. 2014

Práce Kristýny Syrové prozkoumává vztah mezi symbolikou vod a institucí tabu (*geis*, pl. *geasa*) a trestu v keltské (v praxi převážně irské) mytologii. Toto své zkoumání provádí primárně na materiálu mytických či legendárních narativů spjatých s postavami Boann a Sinann, dvou legendárních žen či bohyň, které se dle podání zachycených ve středověkých irských *dindsenchas* (tj. „tradic míst“) vydaly k posvátnému prameni Segais, jenž je nepřijal a způsobil jejich zázračnou proměnu v řeky nesoucí následně jejich jména.

Autorka si v práci klade za cíl nejen představit zmíněné narativy a poskytnout přehled o jejich asociacích v rámci symboliky posvátných vod a pramenů v příbuzných indoevropských mytologiích, ale především navrhnout nový výklad rysů specifických pro dvě zkoumané postavy, jenž bude hledět pozorněji na společenský a kulturní kontext v době finální formace a zápisu těchto toponomastických aitiologií, tj. během irského středověku.

1) STRUKTURA ARGUMENTACE

Práce je přehledně a logicky strukturována, autorka postupuje systematicky správně, od prolegomen přes obecnější témata k látkám konkrétnějším, nejprve představí prameny a s nimi spjaté metodologické otázky, následně přehledně symboliku vod v keltské mytologii a problematiku irských *geasa* a nato již konkrétněji mytologii spjatou s pramenem Segais a postavami Boann a Sinann. Tím se uzavírá část práce, v níž je sumarizováno to, co je k tématu potřeba znát a co k jeho interpretaci dodaly předchozí generace. Následuje část druhá, v němž autorka nejprve připravuje půdu pro a posléze prezentuje svou vlastní interpretaci. Výklad je veden jistou rukou, i přes množství a komplexitu předkládaných informací se neztrácí ze zřetele červená nit, a dosahuje vytčeného cíle.

Hodnocení: 8 bodů z 8.

2) FORMÁLNÍ ÚROVEŇ

Pokud jde o formální stránku, tak zvolené zkratky a zvolený formát bibliografických odkazů jsou v práci užívány koherentně. Vzhledem k autorčině výborné znalosti základního prameného jazyka (irština) a dostatečné obeznámenosti s ostatními užívanými pramennými jazyky (např. velština, latina) jsou přepisy cizích termínů provedené čistě, s vzhledem do věci a koherentně. Poznámky pod čarou plní dobře svojí funkci, kromě bibliografických odkazů obsahují informace užitečné, leč správně patřící spíše mimo hlavní tělo textu.

Drobné vady lze nalézt na té úplně nejpovrchnější formální rovině, totiž jednak drobné stylové neobratnosti,¹ jednak překlepy a jednak úpravu („sazbu“) textu.

Překlepů je v práci větší množství, většinou mají charakter rozbité pádové syntaxe vzniklé zjevně tím, že autorka určitou větu několikrát přeformulovala či zkracovala a v některých jejích částech neopravila slova vzhledem k nové pádové vztažnosti.² Takovéto vady nicméně lze pochopit, protože při delším přepracovávání textu už autor ani při opakované kontrole zkrátka není schopen zaznamenat určité vady, protože text po sobě četl již mnohokrát a mozek chybu odfiltruje.

Ovšem pokud jde o zmiňovanou sazbu textu, tam došlo na s. 22 u oddílu 3.2.3., na s. 25 u oddílu 4.1.2, na s. 26 u oddílu 4.1.3 a v bibliografii na s. 51 u oddílu 7.3 k typograficky ošklivému přečtení nadpisu kapitoly na spodek předchozí stránky, takže tam visí izolovaně. Tomuto šlo snadno předejít poslední typografickou kontrolou po vygenerování tiskového souboru pdf.

Hodnocení: 7 bodů z 8.

3) PRÁCE S PRAMENY

S primárními prameny autorka pracuje na zcela profesionální úrovni. Součástí práce je i příloha, kde čtenář nalezne přehledně a v úplnosti autorčiny vlastní překlady základních pramenných textů. Rovněž práce se sekundárními prameny je na výborné úrovni, autorka je zjevně obeznámena s badatelskou diskuzí na dané téma a v sekundární literatuře se dobře orientuje.

Hodnocení: 8 bodů z 8.

4) VLASTNÍ PŘÍNOS

Jedna z obzvláště pochvalu zasluhujících vlastností práce je to, nakolik je čistě a zřetelně odlišitelné, co jsou názory a teze starších badatelů a kde přesně se začíná formulovat autorčina vlastní interpretace. Obě fáze lze během výkladu od sebe transparentně „odloupnout“, což dává práci určitou eleganci a trojrozměrnost.

Tato dvojrvtvost současně odpovídá dvojrvtvosti samotné zkoumané látky, protože autorka pracuje s koncepcí původního starého mytického motivu majícího své paralely napříč indoevropským spektrem, který však ve středověké irské společnosti již nutně nemá tytéž asociace a významy, a tudíž je vepsán do významů nových. I toto rozlišování různých vrstev významů, totiž uvědomění, že diachronní kontinuum určitého mytického narativu dává synchronně v každé době trochu jiný smysl, tedy vlastně je přeloženo do nového jazyka, v němž jsou symboly pospojovány trochu jiným způsobem a mají trochu jiné asociace, je něco co je velmi silnou stránkou práce. Jedná se vlastně o svého druhu případovou studii na toto téma.

Pokud jde o autorčinu vlastní interpretaci, ta je samozřejmě originální a zajímavá, zároveň je z ní však cítit současná západní móda sociologické redukce náboženského, která prožívá v posledních letech svůj hey-day jak v oblasti studia staroseverského náboženství, tak nepochybně i náboženství keltského. Otázka zní: Je skutečně poté, co se nám podaří spojit určité

¹ Např. s. 19, předposlední věta oddílu 3.1.2 je přetížená a obtížně srozumitelná.

² Např. s. 27, „představuje v irské literatuře rozšířený *motivem*“; s. 37, „v předchozí kapitole jsme *viděly* závěry“; s. 39, „traktáty, které *kladli* zvláštní důraz“; „irské právo tedy ženu konstruuje *ženu jakoby*, dítěti podobné stvoření“ atd.

rysy vybraných mýtů s určitými dobovými sociálními tenzemi, práce religionisty u konce? Je mytologie skutečně jen displejem problematiky sociálních institucí?

Čistě soukromě se domnívám, že nikoliv. Osobně by mě nesmírně mrzelo, kdyby autorka takto talentovaná a duchaplná natrvalo vydala stezkou, která vede pryč od kouzelného šílenství mýtu (jak o tom hovoří pěkně úvodní citát v práci vybraný z Tolkienových dopisů) směrem k jeho odvysvětlení prostřednictvím sociálních tenzí.

Hodnocení: 6 bodů z 8.

5) OBECNÝ PŘESAH PRÁCE.

Práce má svojí hodnotu nejen pro odborníka na irské mýty a legendy. Zvláště zajímavá je pro čtenáře, který se zajímá o zkoumané motivy symboliky vod a pramenů, ať už v kontextu indoevropské komparistiky, nebo z pohledu obecné eliadovské fenomenologie náboženství. V jiném ohledu je práce obecně užitečná coby již zmiňovaná případová studie k tématu reinterpretace určitého motivického klastru napříč časem a kulturním vývojem. Samotná vlastní autorčina interpretace, která vysvětluje narativy o Boann a Sinann pomocí problematického statutu básnířek ve středověké irské společnosti však podle mého názoru nějaký zvláštní obecný přesah nemá, spíše naopak, je orientovaná dosti vnitro-irsky a již zmiňovaný socio-centrický výklad není žádný nový nápad.

Hodnocení: 6 bodů z 8.

Celkové hodnocení: $8 + 7 + 8 + 6 + 6 = 35$, tj. výborně

Celkově hodnotím práci rozhodně na *výbornou*. Z mnoha hledisek se jedná kvalitativně již o text spíše řádu diplomové než bakalářské práce.